

ANTIKMUSEETS ÅRSBERETNING 2018

Antikmuseet
Aarhus universitet
Victor Albecks Vej 3
8000 Aarhus C

Tlf.: 8716 1106, mail: antikmuseet@au.dk
Åbent: søndag - torsdag, 12.00-16.00, og
på hverdage i øvrigt efter aftale
www.antikmuseet.au.dk

ANTIKMUSEET
AARHUS UNIVERSITET

Indledning	4
Ledelse og personale	6
Medarbejdere	6
Bygninger og lokaler	7
Besøgende	9
Samlinger	10
Lån	10
Formidling	12
Cirkelns kvadrat	12
L Guirlanden 1968-2018	14
Børneaktiviteter	17
Dansk Ægyptologisk Selskab	18
Undervisning og foredrag	18
Forskning og publikationer	21
Forskning	21
Forskningsbaserede foredrag	21
Publikationer	21

INDLEDNING

Året begyndte med en levering af transportfirmaet Danmark. Tre store trækasser med fragmenter af keramik som efter al sandsynlighed er ulovligt udgravet og illegalt eksporteret fra Italien til Schweiz. Her blev fragmenterne fundet i 2014 i et lagerrum, som har tilhørt den engelske kunsthandler Robin Symes. Efter de blev leveret tilbage til Italien i 2016, er de nu udlånt til Antikmuseet via Ny Carlsberg Glyptotek. Vi skal i de næste år forske i deres historie. I efteråret fik vi med en bevilling fra Aarhus Universitets Forskningsfond mulighed for at ansætte den græske arkæolog og ekspert i illegal handel med oldsager, Christos Tsirogianis i tre måneder. Her blev alle skårene pakket ud, registreret og fotograferet. Første trin i en lang forskningsproces blev succesfuldt udført.

Kort efter trådte syv kunstnere ind på museet for at opsætte udstillingen Cirkelns Kvadrat. Det var designer og kunstner Jannik Seidelin, som havde fostret ideen til udstillingen og inviteret seks designere, som arbejder med geometriske former i deres virke. Hans idé var at undersøge det geometriske som basisform nu og i antikken og sætte de to perioder op mod hinanden gennem placeringen af værkerne i Antikmuseet. Det kom der en afvekslende og udfordrende udstilling ud

af, hvor meget forskellige måder at arbejde med de geometriske grundformer kunne udfolde sig.

Efteråret bød på en udstilling med ikke mindre end 13 kunstnere, da vi viste kunstnergruppen Guirlandens jubilæumsudstilling. Den fik titlen L - det latinske bogstav for 50. Tre inviterede gæstekunstnere og 10 af gruppens kunstnere tog udgangspunkt i Antikmuseets samling og skabte værker specifikt til udstillingen. Enten fortolkede de antikke værker, gik i dialog med dem eller skabte værker inspireret af nogle af de antikke fortællinger.

De to udstillinger viser to forskellige måder at bruge Antikmuseet som kunstudstillingsrum på: at sætte værker lavet uden for konteksten i spil i museets rum eller at producere værker inspireret af konteksten. Begge former viser, hvordan den antikke kulturelle arv til stadighed kan bringes i spil og udfordre samtidskunsten.

Året har budt på stor aktivitet med mange tilknyttede praktikanter, der har arbejdet med forskellige projekter som for eksempel produktion af gipsafstøbninger. Museet har også været ramme for produktion af undervisningsmateriale i videoformat til forskellige uddannelser.

LEDELSE OG MEDARBEJDERE

Antikmuseet er en del af Institut for Kultur og Samfund og faget Klassiske Studier. Museets daglige ledelse varetages af lektor Vinnie Nørskov, som også er tilknyttet Center for Museologi ved Institut for Æstetik og Kommunikation. Til museet er der tilknyttet et rådgivende organ, Antikmuseets Konsilium, som mødes 3-4 gange om året til sparring og udvikling af museets arbejde. Antikmuseets Konsilium består af følgende medlemmer: Italiensk konsul Henning Holmen Møller, Det dansk-italienske Handelskammer Museumsinspektør Jan Stubbe Østergaard, Ny Carlsberg Glyptotek Professor Rubina Raja, Aarhus Universitet Gymnasielærer Nina Bendix, Silkeborg Amtsgymnasium Billedkunstner Peder Stougaard

Medarbejdere

Museumsleder: Vinnie Nørskov
 Museumstekniker: Anders Meander Bjerggaard.
 Museumsmedarbejder: Toa Riismøller
 Professor emeritus Niels Hannestad er tilknyttet museet
 Gæsteforsker: Christos Tsirogiannis

Virksomhedspraktikanter: Louise Elisabeth Andersen (januar-juni), Simon (januar-december), Maiken Madsen (oktober-decem-

ber), Laura Persdatter (november-december), Ann-Cathrine Tindbæk (februar-juni), Miriam Szandowski (november-december)

Praktikanter: Ghuilherme Santos, klassisk arkæologi (september-december)
 Alessio Errico (Erasmus, maj-juni)

Studentermedhjælpere: Jesper V. Jensen, Kevin D. Christensen, Nathalia B. Kristensen, Nicolai B. Thorning, Majken M. Madsen, Maria Thiel, Trine B. Pedersen, Ditte K. Johnson, Mette Lang, Mathias Johansen.

BYGNINGER OG LOKALER

Antikmuseet er placeret i to etager under Solgården ved siden af universitetets Aula. Indgangen med reception, garderobe og toiletforhold vender ind mod universitetsparken. Museets lokaler benyttes til undervisning for fag som arkæologi, kunsthistorie og teologi. De benyttes også til officielle arrangementer som Aarhus Universitets årsfest i september, og receptioner i forbindelse med forsknings-

konferencer og kandidatafslutninger. Der blev afholdt i alt 13 receptioner for forskellige afdelinger af Aarhus Universitet i 2018.

Museet har også lagt hus til forskellige møder i løbet af året. Blandt andet holdt Folkeuniversitetet et arrangement med foredrag og croquis tegning. Børnekulturhuset arrangerede en teaterforestilling om demokrati og Aarhus Musikskole filmede en musikvideo.

Arbejds møde for Guirlanden: her samles udstillingskataloget, som bestod af et tryk fra hver af de deltagende kunstnere.

BESØGENDE

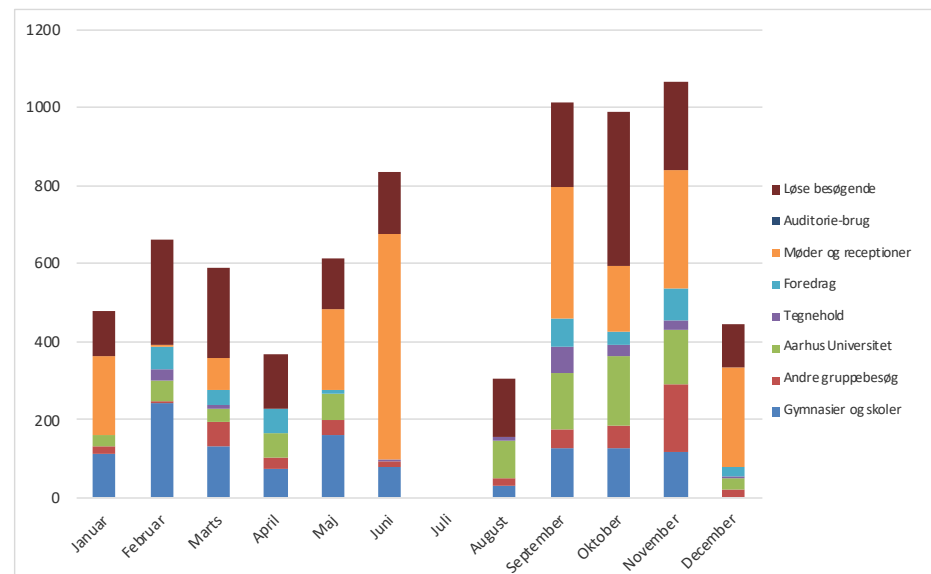
Antikmuseet har haft i alt 7.353 besøgende i 2018. Vi har for første gang holdt lukket hele juli måned, da vi generelt har meget få besøgende i sommerferien. Det betyder, at der har været 60 færre åbningstimer end året før: 1.119,5 modsat 1179 i 2017. Alligevel har vi haft 500 flere besøgende.

Gymnasierne, som er vores vigtigste enkeltgruppe, udgjorde kun 17 procent af de besøgende i 2018. Klasserne kommer typisk først på året og hen på efteråret. Desuden har vi flere klasser i maj, lige inden de skal op til eksamen.

11 skoleklasser besøgte museet, en besøgsgruppe som er lille på Antikmuseet sammenlignet med andre museer.

I efteråret er det særligt de undervisningsforløb på Aarhus Universitet, som afholdes på museet, der sætter sit præg på besøgstallet. Det er helt afgørende, at undervisere og studerende bruger museet i forskellige fag.

Forskellige afdelinger på Aarhus Universitet har i stort omfang brugt museet som ramme for møder og receptioner, således at det udgør 29 procent af besøgstallet. Vigtigere er det, at årets to kunstudstillinger i hhv. foråret og efteråret trak mange almindelige besøgende til Antikmuseet. Begge udstillinger var gruppeudstillinger med flere kunstnere fra lokalområdet, og det har ofte en positiv effekt på besøgstallet.

SAMLINGER

Indlån

I januar måned modtog museet tre store trækasser med genstande indlånt fra Italien. Det drejer sig om en større mængde keramikfragmenter fra Syditalien. De blev konfiskeret af det schweiziske politi i Geneve i 2014, efter de var blevet fundet i et varelager, der tilhørte den engelske kunsthandler Robin Symes. Lånet er kommet i stand gennem et samarbejde med Ny Carlsberg Glyptotek.

Keramikken fra varelageret består af fragmenter af bemalede lerkar, som efter al sandsynlighed er illegalt udgravet i Apulien i Syditalien og illegalt eksporteret ud af Italien. Apulien har været særligt hårdt udsat for illegale udgravninger i anden halvdel af det 20. århundrede. Indlånet er en enestående mulighed for at forske i illegal handel med oldsager og bruge materialet i både forskning og undervisning i de næste år.

Gæsteprofessor Christos Tsirogiannis og museumsmedarbejder Anders Meander Bjerggaard åbner kasserne med syditalisk keramik.

FORMIDLING

Cirkelns kvadrat

I foråret indtog syv designere og kunstnere museets særudstillingsområde og viste værker, der reflekterede over geometri. De var optaget af geometriens grundlæggende former som helt essentielle grundformer. Udstillingens værker havde alle et geometrisk omdrejningspunkt og fokuserede på de tre centrale geometriske former, cirklen, firkan-ten og trekanten. De tre former er tilstede overalt, selv om vi ikke er bevidste om det. Nogle af værkerne tog direkte udgangspunkt

i geometrien, andre stillede spørgsmål til det stringente i det geometriske. Hensigten var at etablere en dialog mellem fortid og nutid, der appellerer til sanserne. Referencerne til samlingerne i museet var tydelige, og dialogen mellem fortid og nutid blev understreget af plancher med fotos af nutidige fænomener, som for eksempel bagenden af en lastbil.

Jannik Seidelin henter sin inspiration i brudstykker af skulpturer eller gamle facadeelementer. Gentagelserne i profileringer og ornamentik i oldtidens fund satte han i

To værker af Carl Emil Jacobsen, i midten det store *Dust Table* og til højre *Dar Red Dust variation #2*. Op ad væggen står Maria Kirk Mikkelsens *Rytmsk opstilling af filtre* (2018), samt bagest ophængte konturer.

Helle Trolle. *THIS REMINDS OF RAIN*. En installation med fiskesnøre og reflekserne af japanske garner.

dialog med gentagelsen i et nutidig værk og arkitektoniske facadeudtryk for eksempel i fotografi.

Designer Maria Kirk Mikkelsen arbejder med farver og geometriske mønstre og udstillede bl.a. ornamenteret plexiglas.

Lysdesigneren Christina Augustesen bruger kunstigt fremstillet lys i sine værker, som satte helt nye farver på museets afstøbninger.

Keramiker Karin Hougaard er i sin keramik dybt inspireret af bronzealderkeramik fra Kreta med runde organiske former.

Kunstner Carl Emil Jacobsen eksperimenterer med materialer og formgivning med fokus på de skulpturelle og æstetiske oplevelser af objekter. Hans værker var del af et form/farve/sten projekt, hvor han fremstiller sine

egen farver af pigmenter fundet i naturen og forarbejdet og tilpasset designet.

Helle Trolles tekstilværker er ikke funktionelle, men undersøger trådens og teknikens visuelle muligheder for at formidle data og de sansninger, der knytter sig til oplevelsen af forskellige vejrfænomener.

Den sidste af de syv kunstnere, Thomas Lagoni, er interaktionsdesigner og optaget af naturvidenskab, og hans værk på udstillingen var en digital projektion, som knyttede tidszonerne i Athen og Aarhus sammen.

Udstillingen blev åbnet af lektor i teologi Carsten Bach Nielsen, som har fulgt Jannik Seidelin i mange år.

L - Guirlanden 1968-2018

Kunstnersammenslutningen Guirlanden fejrede i 2018 deres 50 års jubilæum med en særudstilling på Antikmuseet. Gruppen blev grundlagt i Århus for at skabe en ramme, så kunstnerne selv kunne lave udstillinger med deres værker uden brug af kuratorer og medlemmænd. Inspirationen kom fra den danske andelstanke og med navnet Guirlanden blev der skabt en fælles ramme med fokus på sammenhold og kollegialitet. For at blive optaget skulle man bo i nærheden af Århus og have flere udstillinger på anerkendte steder med i bagagen. I mange år havde gruppen en fast årlig udstilling i Århus Kunstbygning, men siden 2007 har de udstillet skiftende steder.

Med det latinske bogstav for tallet 50 som titel blev Antikmuseet valgt som rammen for jubilæumsudstillingen.

Udstillingen viste værker af 10 af gruppens medlemmer: Anders Gammelgaard, Bodil Sohn, Else Ploug Isaksen, Jørgen Michael Andersen, Kim T. Grønborg, Maja Ingerselv, Max Parylewics, Niels Ryberg og Ole Krogh Møller. Desuden deltog de tre inviterede gæstekunstnere Christian Yde Frostholm, Gitte Broeng og Mariko Wado. Næsten alle arbejdede processuelt med Antikmuseets samlinger og udtryk og skabte nye værker specifikt til udstillingen. Forfatter Gitte Broeng valgte et lille egyptisk hoved i museets samling, hvis historie er meget utraditionel, idet det er fundet i det nordlige Aarhus. Her er det genstandens

Et lille egyptisk hoved fundet i det nordlige Aarhus var omdrejningspunktet for Gitte Broengs tekstbaserede lyd-værk *Terra*, som er en fortælling om drengen, der fandt hovedet og forfatterens udgravning af historien.

baggrundshistorie, som genfortolkes i hendes fortælling. I Bodil Sohns kunstbøger er det museets afstøbninger, som sættes i dialog med moderne skulpturer. Anne Marie Pedersens installation mellem de arkaiske afstøbninger kobler museets hvide afstøbninger med de originale på Akropolismuseet i Athen gennem en filmoptagelse af besøgendes oplevelser, der projekteres op på farvede glasplader og på den måde også sætter den manglende bemaling i spil.

Andre gik i dialog med museumsudstillingen og museumsprocesser, for eksempel Kim Thøgersen Grønborg, som placerede sine små 3D figurer printet ud fra matematiske former

mellem Antikmuseets oldsager i monterne.

Udstillingen blev åbnet af kunstner og kunstanmelder Trine Rytter Andersen, som tidligere har kurateret en af sammenslutningens udstillinger, og hun satte gruppens 50 års kunstneriske arbejde i en flot historisk kontekst. Kunstnerne havde til udstillingen produceret et katalog, som indholdt Trine Rytter Andersens tale samt tekster af digteren Peter Laugesen og Vinnie Nørskov. Alle kunstnere havde produceret et grafisk tryk til kataloget, der på den måde blev et værk i sig selv.

Anne Marie Pedersen, *Walking with Athena*, kombinerer videooptagelser fra Akropolismuseet i Athen med farvede glasplader ophængt mellem afstøbninger af blandt andet fund fra Akropolis.

Børneaktiviteter

Både vinterferien og efterårsferien 2018 bød på børneomvisninger og et væld af andre gratis aktiviteter. I begge ferier kunne man gå på skattejagt, løse quiz om vores mumie og lave en billede kryds & tværs, eller slå sig ned i tegne-hyggehjørne. Her var der også mulighed for at lære lidt om græske guder og helte gennem museets vendespil. Der var som altid gratis kaffe & te til mor og far, mens der blev leget og hygget.

En af de opgaver, børnene kan få med rundt i museet, består af billeder af detaljer på flere af museets skulpturer. Den udfordrer børnene til at finde de rigtige skulpturer ud fra billederne, og det kræver koncentration og evne til at se detaljer, noget som er helt

centralt, når man arbejder som arkæolog eller kunsthistoriker, men også i mange andre fag.

De lidt ældre børn havde mulighed for at give sig i kast med vores maraton opgave på 42 spørgsmål om antikken. Svarene findes selvfølgelig på museet, men man skal have øjnene med sig og bruge fantasien for at løse opgaverne.

I efterårsferien arrangerede vi også den velkendte og populære aktivitet: Arkæolog for en dag, hvor de besøgende fik handsker på og lov til at holde nogle af museets genstande fra magasinerne. En arkæologistuderende hjalp med at finde ud af, hvad genstanden har været brugt til og kunne fortælle mere om oldtidens dagligliv.

I både vinter- og efterårsferien var der mange forskellige aktiviteter for børn. Her løser en af børnene en opgave med at finde bogstaver rundt i udstillingen, mens en anden lægger farve på en tegning af en skulptur.

Studerende på omviserkursus

Dansk Ægyptologisk Selskab

Antikmuseet samarbejder med Dansk Ægyptologisk Selskab, som i 2018 holdt seks foredrag i museets foredragslokale:

- Biens rolle i det gamle Ægypten, ved cand.phil Mette Gregersen
- Glas fra fjerne egne, ved museumsinspektør Jeanette Varberg, Moesgaard Museum/Nationalmuseet
- Travellers and pilgrims at the time of the Ptolemies: recent investigations by the Oxford Expedition to Elkab, ved Luigi Prada, gæsteprofessor i Ægyptologi, Københavns Universitet og University of Oxford
- Medicin og sygdomsforståelse i det gamle Egypten, ved Sofie Schiødt, cand. mag. i Ægyptologi og ekstern lektor ved ToRS, Københavns Universitet
- Frøens rolle i det gamle Ægypten, ved cand.phil Mette Gregersen

- Kultur og litteratur i Ægypten efter 2011, ved Ulla Prien, studielektor, ToRS, Københavns Universitet.

Undervisning og foredrag

Klassisk Seminar afholdt i alt otte foredrag den sidste fredag i måneden i løbet af året.

Helene Blinkenberg Hastrup afholdt øvelser i arkæologisk metode for bachelorstuderende på klassisk arkæologi. Der er endvidere afholdt enkeltlektioner som del af flere kurser ved studiet i klassisk arkæologi, både om mønter, udhugning af marmor, romersk keramik og arkæologisk feltarbejde. Ligeledes har museologiske studier brugt museet som undervisningsramme både i forårs- og efterårssemestret.

Museet var også ramme for to artist talks afholdt af kunstnerne fra Guirlanden.

Vinnie Nørskov afholdt i august et kursus i museumsomvisning for studerende, der

kunne tænke sig at arbejde som studentermedhjælpere ved Antikmuseet.

Gæsteprofessor Christos Tsirogiannis afholdt i november et offentligt foredrag om sit arbejde med at spore illegale oldsager i samlinger og på kunstmarkedet.

Vinnie Nørskov har endvidere haft følgende undervisningsforløb og foredrag:

- Underviser på modulet Institutioner, magt

og samlinger ved Center for Museologi, AU.

- Tovholder og underviser på HUM-faget Antikken mellem oldtid og eftertid, Klassiske Studier, AU.
- Underviser på modul i kandidatuddannelse i klassisk arkæologi om Syditalien sammen med Birte Poulsen.

Artist talk i Guirlandens udstilling. Her fortæller Else Plough Isaksen om sit værk Akroterion, hvor hun var inspireret af to gipsafstøbninger på Antikmuseet, som stammer fra en stor tagudsmykning, en akroter, på Parthenon på Athens Akropolis. Hendes 1:1 tegning inddrager tre forskellige rekonstruktioner af akroteren.

FORSKNING OG PUBLIKATIONER

Forskning:

Antikmuseet deltager i det EU-finanserede projekt CoHere Critical Heritages, som undersøger relationer mellem kulturarv og europæiske identiteter. Dels undersøges faget oldtidskundskabs rolle for danske unge og deres identitetsdannelse, dels de danske udgravninger af Mausolæet i Halikarnassos og særligt deres betydning i det nuværende Bodrum i Tyrkiet. Troels Myrup Kristensen og Vinnie Nørskov var på feltarbejde i Bodrum i april 2018.

Vinnie Nørskov arbejder endvidere med kunsthandlens betydning for forskning i klassisk arkæologi, med særligt fokus på Syditalien. Museet havde i det regi besøg af gæsteprofessor Christos Tsirogiannis i tre måneder i efteråret finansieret af Aarhus Universitets Forskningsfond. Han arbejdede med de indlånte genstande fra kunsthandleren Robin Symes. Projektet havde besøg af den engelske kunstner Maeve Brennan, som arbejder på et filmprojekt om Christos Tsirogiannis' arbejde.

Vinnie Nørskov var medlem af bedømmelsesudvalg i forbindelse med ansættelse af adjunkt i klassisk arkæologi ved Aarhus Universitet.

Forskningsbaserede foredrag:

Museumsleder Vinnie Nørskov har deltaget med følgende foredrag i forskningskonferencer:

- Classical Heritage and European Identities: The Imagined Geographies of Danish Classicism, Aarhus.
- South Italian Vases, Provenances and Illicit Antiquities, Kiel.
- Education and Heritage in Multicultural Europe, Aarhus.
- Leon Jean-Joseph Dubois and the development of the auction catalogues of antiquities, Paris.

Publikationer:

- Vinnie Nørskov, Museums and museology in Denmark in the twenty-first century, i Nordisk Museologi, Bind 1, 2018, s. 89-95.
- Vinnie Nørskov & Rogerio Sousa, Tabasety, the Temple Singer in Aarhus, i Trabajos de Egiptologia, Vol. 9, 2018, s. 207-224.
- Vinnie Nørskov & Troels Myrup Kristensen, Imagined Geography: Classical Antiquity in Danish Education and

I december havde vi besøg af den engelske kunstner Maeve Brennan, som har fulgt Christos Tsirogiannis i nogle år og lavet en udstilling om hans arbejde, som blandt andet blev vist i Bregenz i 2018. Hun filmede hans arbejde med fragmenterne fra Robin Symes arkiv, et projekt som skal udmunde i et nyt værk om hans arbejde.

Heritage, in Geographical Literacy and European Heritage: A Challenging Convention in the Field of Education. L. Galani; E. Mavrikaki; K. Skourdoulis (eds.). Limassol : Solva-tech LTD, 2018. s. 172-194.

- Vinnie Nørskov, Laokoons fundsted, i Logos, Bind 3, 2018, s. 43-48.
- Vinnie Nørskov, Antikmuseet som ramme. i L - Guirlanden 1968-2018, Katalog 2018, 1 s.
- Vinnie Nørskov, Afmystificering af etruskerne : Kultur, etnicitet og DNA, i Tids-

skriftet Sfinx 4, 2018, s. 4-7.

- Anna Sofie Schjødt Ahlén, Annette Rathje, Cecilie Brøns, Marjatta Nielsen, Nora Petersen og Vinnie Nørskov, *Tæt på etruskerne*. Forlaget Orbis 2018.

Vinnie Nørskov har siden 2015 været dansk redaktionsmedlem for tidsskriftet Nordisk Museologi. Hun har desuden været medlem af bestyrelsen for Det danske Institut i Rom og deltaget i en arbejdsgruppe med det formål at få opstillet et mindesmærke for Landsudstillingen i Århus 1909.

Vinnie Nørskov har i flere år været med i en arbejdsgruppe med det formål at få opsat et mindemærke for Landsudstillingen 1909 efter Antikmuseet deltog i en udstilling i forbindelse med 100 års jubilæet i 2009. I maj 2018 kunne Karen Land Hansens kunstværk Ekko Monument endelig indvies i Tangkrogen finansieret af Fritse and Jens Meyer.

Bogen *Tæt på etruskerne* udkom i januar 2018 og er et resultat af en foredragsrække på Antikmuseet efter arbejdet med udstillingen *Rejsen til Dødsriget*, som åbnede i 2014. Bogen er skrevet og redigeret af Anne Sophie Schjødt Arlén, som var ansat på Antikmuseet under udstillingsarbejdet, samt Annette Rathje, Cecilie Brøns, Marjatta Nielsen, Nora Petersen og Vinnie Nørskov.